

К. В. Колесникова

Природний заповідник «Дніпровсько-Орільський»

ПЕРСПЕКТИВА ВПРОВАДЖЕННЯ ОНЛАЙН-ЕКСКУРСІЙ ЯК ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ПРИРОДНОМУ ЗАПОВІДНИКУ «ДНІПРОВСЬКО-ОРІЛЬСЬКИЙ»

З початком повномасштабного вторгнення екскурсійна діяльність у природному заповіднику «Дніпровсько-Орільський» не проводиться, в зв'язку із заборонаю перебування у лісах відповідно до розпорядження Дніпропетровської ОВА (від 25 березня 2022 року № 81/0/527-22) та розпорядженням керівника установи із-за неможливості забезпечити укриття для екскурсантів під час повітряної тривоги. За 2023 рік співробітниками еколого-освітнього сектору проведено ряд онлайн-екскурсій для здобувачів закладів освіти регіону. Вважаємо, що впровадження онлайн-екскурсії як форми діяльності екологічної освітньо-виховної роботи є перспективним та важливим напрямком екскурсійної діяльності в природному заповіднику «Дніпровсько-Орільський».

Ключові слова: *еколого-освітня робота, екскурсія, природний заповідник, екологічна стежка.*

Since the beginning of the full-scale invasion, excursion activities in the Dniprovsko-Orilskiy Nature Reserve have not been conducted due to the ban on staying in the forests in accordance with the order of the Dnipro Regional Military Administration (March 25, 2022, No. 81/0/527-22) and the order of the head of the institution due to the inability to provide shelter for tourists during air raid alerts. In 2023, employees of the environmental and educational sector conducted a number of

online excursions for students of educational institutions in the region. We believe that the introduction of online excursions as a form of environmental educational work is a promising and important area of excursion activity in the Dnipro-Orillia Nature Reserve.

Keywords: *environmental education, excursion, nature reserve, ecological trail.*

Відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» природні заповідники – це природоохоронні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, основними завданнями яких, окрім збереження природних комплексів та проведення наукових досліджень, є поширення екологічних знань та ведення екологічної виховної та освітньої діяльності [2, ст. 16].

Природний заповідник «Дніпровсько-Орільський» є важливою природоохоронною територією територія заплав річок Дніпра та Орілі, з їх численними протоками, озерами та островами. Заповідник відіграє надзвичайно важливу роль як єдиний в умовах північної частини степового Придніпров'я осередок, де охороняється добре збережений комплекс долинно-терасового ландшафту р. Дніпро з типовим і в той же час специфічним поєднанням лісових, лучних, водних, болотних та піщаних рослинних угруповань. Заповідник є частиною Смарагдової мережі, а частина території заповідника є Рамсарським угіддям - водно-болотне угіддя міжнародного значення.

Основними напрямками екологічної освітньо-виховної роботи природного заповідника «Дніпровсько-Орільський» є проведення освітньо-виховних заходів та надання нових знань, які формують основи відповідального ставлення до природи. Заповідник здійснює екологічну освітньо-виховну роботу за допомогою різних форм діяльності – створення та організація діяльності музею природи та візит-центру, підготовка власних екологічних освітньо-виховних матеріалів (буклетів, листівок тощо), підготовка еколого-просвітніх дописів для соціальних мереж та сайту заповідника, організація екологічних освітньо-виховних екскурсій, співпраця із закладами освіти, громадськими організаціями та іншими установами [3, р. 2].

Важливою формою пізнання природи є екскурсія. Головною метою екскурсійної діяльності є надання можливості екскурсантам безпосередньо зануритися у світ дикої природи, отримати нову інформацію, нові враження [1, с.1].

В заповіднику, наразі, діють дві екологічні стежки та 1 стежка запроектована (розроблено екологічний паспорт, але апробацію

стежка не пройшла із-за початку повномасштабного вторгнення). Зазвичай екскурсії проводяться з квітня по жовтень.

З початку повномасштабного вторгнення екскурсійна діяльність на території заповідника не проводиться, в зв'язку із заборонаю перебування у лісах (Заборонено відвідувати ліси Дніпропетровської області розпорядженням ОВА від 25 березня 2022 року № 81/0/527-22) та заборонаю розпорядженням керівника установи із-за неможливості забезпечити укриття для екскурсантів під час повітряної тривоги.

Метою даної роботи є обґрунтування необхідності впровадження нової для заповідника форми діяльності екологічної освітньо-виховної роботи – онлайн-екскурсії.

Під час повномасштабного вторгнення співробітники еколого-освітнього сектору та науково-дослідного відділу проводять онлайн-заняття із школярами та студентами, в тому числі і онлайн-екскурсії. За період воєнного стану ми зрозуміли, що онлайн-екскурсії користуються попитом серед навчальних закладів. Завдяки застосуванню ілюстрованих презентацій, наповнених не лише світлинами, а і відеоматеріалами, що робить процес пізнання навколишнього світу, його предметів і явищ та процес знайомства з особливостями природи більш наочним. При застосуванні методу асоціацій, елементів гри, такі екскурсії викликають цікавість, а ми отримуємо багато позитивних відгуків від дітей, вчителів і навіть від батьків, які часто також перебувають вдома і присутні на заняттях своїх дітей.

Наразі заповідник знайшов партнера для проведення зйомок в заповіднику за допомогою квадрокоптера на основних екскурсійних зупинках екологічної стежки «По заплавах луках». Відео-матеріали ввійдуть до презентації онлайн-екскурсії, яка триватиме 1-1,5 години.

Такі зйомки ми плануємо здійснювати кожного сезону. Ми вважаємо, що онлайн-екскурсія – це перспективний вид екскурсійної діяльності не лише в воєнний період. Онлайн-екскурсія навіть в мирний час, на нашу думку, буде користуватися попитом, адже є люди яким фізично важко проходити маршрутом. Також, можливо, вдасться зацікавити жителів віддалених населених пунктів Дніпропетровщини та інших областей України. Також вважаємо, що не втратить актуальність онлайн-екскурсії взимку.

Адже в мирний час в зимовий період екскурсії не проводяться, але саме взимку проходять зимові обліки копитних – гарно видно самих тварин, їх тропи, лежанки, порії та інші сліди їх життєдіяльності на білому тлі снігового покриву.

Вважаємо, що впровадження онлайн-екскурсії як форми діяльності екологічної освітньо-виховної роботи є перспективним та важливим напрямком екскурсійної діяльності в природному заповіднику «Дніпровсько-Орільський».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Janka Majherova, Hedviga Palasthy, Viola Gazdikova. Virtual Excursion in Secondary Education. *Conference: 2014 IEEE 12th International Conference on Emerging eLearning Technologies and Applications (ICETA)*. DOI:10.1109/ICETA.2014.7107602
2. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». Відомості Верховної Ради України. 1992. № 34, ст. 502.
3. Положення про екологічну освітньо-виховну роботу установ природно-заповідного фонду: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.10.2015 р. № 399.